Europos Parlamentas
2024-2029

Užsienio reikalų komitetas

2025/2017(INI)

4.3.2025

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl 2023 ir 2024 m. Komisijos ataskaitų dėl Albanijos
(2025/2017(INI))

Užsienio reikalų komitetas

Pranešėjas: Andreas Schieder

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 8

PRIEDAS. SUBJEKTAI ARBA ASMENYS, IŠ KURIŲ PRANEŠĖJAS GAVO INFORMACIJOS 9

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl 2023 ir 2024 m. Komisijos ataskaitų dėl Albanijos
(2025/2017(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Albanijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimą[1],

– atsižvelgdamas į 2009 m. balandžio 24 d. Albanijos pateiktą paraišką dėl narystės ES,

– atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1529, kuriuo nustatoma Pasirengimo narystei paramos priemonė (PNPP III)[2],

– atsižvelgdamas į 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1449, kuriuo nustatoma Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonė[3],

– atsižvelgdamas į 2020 m. vasario 5 d. Komisijos komunikatą „Stojimo proceso stiprinimas. Įtikima ES perspektyva Vakarų Balkanų šalims“ (COM(2020)0057),

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos komunikatą „2023 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2023)0690) ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2023 m. ataskaita dėl Albanijos“ (SWD(2023)0690),

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos komunikatą „Naujas Vakarų Balkanų ekonomikos augimo planas“ (COM(2023)0691),

– atsižvelgdamas į 2024 m. kovo 20 d. Komisijos komunikatą dėl plėtrai pasirengti skirtų reformų ir politikos peržiūrų (COM(2024)0146),

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 24 d. Komisijos komunikatą „2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita“ (COM(2024)0800) ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Šalies skyrius: teisinės valstybės principo taikymo padėtis Albanijoje“ (SWD(2024)0828),

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 30 d. Komisijos komunikatą „2024 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2024)0690) ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2024 m. ataskaita dėl Albanijos“ (SWD(2024)0690),

– atsižvelgdamas į Albanijos reformų darbotvarkę, pateiktą pagal ES reformų ir ekonomikos augimo priemonę ir Komisijos patvirtintą 2024 m. spalio 23 d.,

[1] OL L 107, 2009 4 28, p. 166, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2009/332/oj.
[2] OL L 330, 2021 9 20, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
[3] OL L, 2024/1449, 2024 5 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– atsižvelgdamas į 2023 m. rugsėjo 29 d. Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro (ODIHR) rinkimų stebėjimo misijos galutinę ataskaitą dėl 2023 m. gegužės 14 d. Albanijoje įvykusių vietos rinkimų,

– atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 11 d. Venecijos komisijos ir ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro bendrą nuomonę dėl 2020 m. liepos 30 d. Albanijos Konstitucijos ir 2020 m. spalio 5 d. rinkimų kodekso pakeitimų,

– atsižvelgdamas į 2023 m. gruodžio 13 d. ir 2024 m. gruodžio 18 d. Briuselyje vykusių ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimų deklaracijas,

– atsižvelgdamas į 2014 m. rugpjūčio 28 d. pradėtą Berlyno procesą,

– atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Albanijos,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A10-0000/2025),

A. kadangi plėtra yra veiksmingiausia ES užsienio politikos priemonė ir geostrateginė investicija į ilgalaikę taiką, demokratiją, stabilumą ir gerovę Europos žemyne;

B. kadangi plėtra yra nuopelnais grindžiamas procesas, vykdomas vadovaujantis demokratija, teisine valstybe ir pagrindinėmis teisėmis;

C. kadangi Albanija nuo 2014 m. yra ES šalis kandidatė, 2022 m. liepos mėn. pradėjo stojimo derybas ir 2023 m. lapkričio mėn. sėkmingai užbaigė peržiūros procesą;

D. kadangi Albanija pradėjo derybas dėl 1 grupės „Pagrindiniai principai“ 2024 m. spalio 15 d. ir dėl 6 grupės „Išorės santykiai“ 2024 m. gruodžio 17 d.;

E. kadangi Albanija yra patikima užsienio politikos partnerė ir visiškai suderino savo užsienio politiką su ES bendra užsienio ir saugumo politika;

1. palankiai vertina tvirtą Albanijos įsipareigojimą siekti integracijos į ES, atspindintį politinių partijų sutarimą ir didžiulę piliečių paramą, ir palankiai vertina tai, kad ji savo užsienio ir saugumo politiką nuosekliai ir visapusiškai suderino su ES bendra užsienio ir saugumo politika ir skatina taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką;

2. palankiai vertina Albanijos užmojį iki 2027 m. pabaigos užbaigti stojimo derybas ir pastaraisiais metais padarytą sparčią pažangą, visų pirma tai, kad 2024 m. atidarytos dvi derybų skyrių grupės;

3. pažymi, kad stojimo į ES tempą lemia šalies kandidatės pažanga derinant teisės aktus su ES *acquis*, jos įgyvendinimo rezultatai ir tinkamas visų šalies institucijų veikimas, ir stojimas yra grindžiamas teisinės valstybės, gero valdymo ir pagrindinių teisių principais; primygtinai ragina Albaniją paspartinti reformas siekiant stiprinti teisinę valstybę, kovoti su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu ir užtikrinti pagrindinių teisių, įskaitant saviraiškos laisvę, apsaugą;

4. palankiai vertina ES naujai parengtą Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonę, pagal kurią Albanijai bus suteikta 922 mln. EUR dotacijų ir paskolų, kai ji atitiks jos plataus užmojo reformų darbotvarkėje nustatytas sąlygas;

5. atkreipia dėmesį į tai, kad Albanija priėmė 2024–2026 m. nacionalinį integracijos į Europą planą; ragina dėti daugiau pastangų siekiant didinti skaidrumą ir vykdyti viešą komunikaciją apie ES integraciją;

Demokratinės institucijos, žiniasklaida ir pilietinė visuomenė

6. pabrėžia konstruktyvių politinių diskusijų ir tvarkingo parlamentinio elgesio, kaip pagrindinių demokratinio valdymo aspektų, svarbą; dar kartą patvirtina bendrą Albanijos politinių jėgų atsakomybę stiprinti konstruktyvų ir įtraukų politinį dialogą ir įveikti šalyje tebesitęsiančią politinę poliarizaciją; pabrėžia, kad reikia užtikrinti veiksmingesnę parlamentinę priežiūrą, geresnį institucijų veikimą ir prasmingą pilietinės visuomenės dalyvavimą;

7. atkreipia dėmesį į 2024 m. liepos mėn. Albanijos rinkimų kodekso pakeitimus, kuriais Albanijos diasporai sudaromos sąlygos balsuoti už šalies ribų ir nustatomi iš dalies atviri kandidatų sąrašai; primygtinai pabrėžia, kad reikia atsižvelgti į likusias ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro ir Venecijos komisijos rekomendacijas ir jas įgyvendinti;

8. susirūpinęs pažymi, kad žiniasklaidos nepriklausomumą ir pliuralizmą ir toliau veikia didelė rinkos koncentracija, verslo ir politinių interesų dubliavimasis, nepakankamas finansavimo ir nuosavybės skaidrumas, žurnalistų bauginimas ir mažų garantijų darbo sąlygos;

9. primena, kad bet kokia žiniasklaidos įstatymų peržiūra turėtų atitikti Venecijos komisijos rekomendacijas ir turėtų būti atliekama skaidriai ir įtraukiai; pažymi, kad nepadaryta pažangos derinant teisės aktų sistemą su ES *acquis* ir ES standartais, įskaitant Europos žiniasklaidos laisvės aktą[4]; primena, kad reikia stiprinti tiriamąją žurnalistiką, faktų tikrinimą ir gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis siekiant kovoti su neapykantą kurstančiomis kalbomis, dezinformacija ir melagingomis naujienomis;

10. primena nacionalinių ir vietos valdžios institucijų atsakomybę didinti skaidrumą, atskaitomybę ir įtraukumą rengiant prasmingas ir reguliarias viešas konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais; susirūpinęs pažymi, kad Albanijos parlamentui įgyvendinant viešųjų konsultacijų teisinę sistemą iš esmės ir toliau apsiribojama formalumu;

Pagrindinės teisės

11. pažymi, kad Albanijos teisinė sistema, taikoma smurto dėl lyties atvejais, dar nėra visapusiškai suderinta su Stambulo konvencija; reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad

[4] 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1083, kuriuo nustatoma bendra žiniasklaidos paslaugų vidaus rinkoje sistema ir iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES (Europos žiniasklaidos laisvės aktas) (OL L, 2024/1083, 2024 4 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

smurtas prieš moteris išlieka aktualia problema, nes moterų žudymo dėl lyties atvejų skaičius tebėra didelis; primygtinai ragina stiprinti paramos aukoms paslaugas, visų pirma sveikatos priežiūros paslaugas, pastogės finansavimą, nemokamą teisinę pagalbą ir aukų reintegraciją bei reabilitaciją;

12. reiškia susirūpinimą dėl nuolatinių trūkumų, pvz., nesuderinamumo arba dalinio suderinimo su ES *acquis*, kalbant apie asmenis su negalia ir lyčių lygybę;

13. palankiai vertina tai, kad priimtas įstatymas dėl asmens duomenų apsaugos, kuriuo siekiama užtikrinti visišką suderinimą su ES *acquis*, tačiau reiškia didelį susirūpinimą dėl asmens duomenų tvarkymo ir IT sistemų trūkumų; ragina Albanijos valdžios institucijas stiprinti apsaugos nuo duomenų saugumo pažeidimų priemones;

Teisinė valstybė

14. palankiai vertina pažangą, kurią Albanija padarė įgyvendindama teisingumo reformas, įskaitant tikrinimo procesą, užbaigtą pirmosios instancijos teismuose; vis dėlto reiškia susirūpinimą dėl nuolatinio politinio kišimosi ir spaudimo teismų sistemai;

15. pabrėžia svarbų Albanijos specializuotos kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu struktūros (SPAK) darbą siekiant rezultatų tiriant aukšto lygio korupcijos atvejus, vykdant baudžiamąjį persekiojimą ir nuteisiant už juos; įspėja dėl trukdymų nepriklausomų institucijų, pvz., SPAK, darbui;

16. atkreipia dėmesį į iššūkius, susijusius su teisingumo sistemos kokybe ir veiksmingumu, įskaitant didelį laisvų teisėjų vietų skaičių, nepakankamą teismų personalą, pirminio ir tęstinio teisėjų mokymo kokybę, teismų praktikos nuoseklumo aspektus ir šiuolaikiškos integruotos bylų valdymo sistemos nebuvimą; pažymi, kad biudžeto asignavimų nepakanka, ypač teismo komponentui;

17. palankiai vertina tai, kad priimti nacionalinės teisės aktai, kuriais siekiama suderinti teisės aktus su ES kovos su pinigų plovimu *acquis*; pažymi, kad reikia įsteigti stiprią turto susigrąžinimo tarnybą ir gerinti aukšto lygio korupcijos atvejų tyrimą, baudžiamąjį persekiojimą ir nuteisimą už juos, be kita ko, areštuojant ir galutinai konfiskuojant nusikalstamu būdu įgytą turtą;

18. ragina Albaniją toliau derinti savo teisinę sistemą su ES *acquis* kovos su organizuotu nusikalstamumu srityje; atkreipia dėmesį į tai, kad į specialiąją prokuratūrą paskirti papildomi prokurorai ir įsteigtas finansinių tyrimų skyrius; palankiai vertina Albanijos dalyvavimą bendrose operacijose ir bendradarbiavimą, taip pat su Interpolu, pasitelkiant Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykę platformą (EMPACT) ir kovojant su organizuotu nusikalstamumu;

Socialinės ir ekonominės reformos

19. palankiai vertina Albanijos dalyvavimą įgyvendinant ES parengtą Vakarų Balkanų ekonomikos augimo planą, apimantį ES bendrosios rinkos integraciją, regioninę ekonominę integraciją, esmines reformas ir didesnę finansinę paramą;

20. ragina Albanijos valdžios institucijas sumažinti skurdo ir socialinės atskirties riziką

gerinant galimybes naudotis socialinėmis ir sveikatos priežiūros paslaugomis, visų pirma, palankių sąlygų neturintiems gyventojams; ragina įgyvendinti Albanijos 2024–2030 m. nacionalinę socialinės apsaugos strategiją ir 2023–2030 m. nacionalinę užimtumo ir įgūdžių strategiją;

21. palankiai vertina tai, kad 2024 m. lapkričio mėn. Albanija prisijungė prie bendros mokėjimų eurais erdvės, tai sumažina piliečių ir įmonių išlaidas ir prisidės prie tolesnės Albanijos integracijos į bendrąją rinką;

Aplinka, energetika ir transportas, darnus turizmas

22. pabrėžia, kad Albanija turi dėti daugiau pastangų, kad suderintų savo teisės aktus su ES *acquis* aplinkos srityje; ragina juos su suderinti su ES poveikio aplinkai vertinimo direktyva[5] ir Strateginio poveikio aplinkai vertinimo direktyva[6];

23. primena, kad Albanija turi dėti daug pastangų, kad pasiektų tikslus, susijusius su klimato apsauga, energijos vartojimo efektyvumu, energijos tiekimo ir transporto įvairinimu ir žalinimu, oro ir vandens kokybe ir atliekų tvarkymu;

24. yra tvirtai įsitikinęs, kad aplinkos apsauga ir darnaus turizmo vystymasis turi vykti paraleliai; palankiai vertina Vjosos laukinės upės nacionalinio parko sukūrimą ir ragina skirti pakankamai išteklių jo apsaugai;

Regioninis bendradarbiavimas ir užsienio politika

25. palankiai vertina 2024 m. lapkričio 19 d. patvirtintą ES ir Albanijos partnerystę saugumo ir gynybos srityje, kuria sukuriama tvirtesnio dialogo ir bendradarbiavimo saugumo ir gynybos klausimais platforma ir kuri yra svarbus žingsnis į priekį;

26. palankiai vertina nuolatines Albanijos vyriausybės pastangas, dedamas siekiant skatinti gerus kaimyninius santykius;

°

° °

27. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Europos Vadovų Tarybos pirmininkui, Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams bei Albanijos Respublikos Prezidentui, Vyriausybei ir Parlamentui.

---

[5] 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012 1 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).

[6] 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo, (OL L 197, 2001 7 21, p. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj).

AIŠKINAMOJI DALIS

Tai pirmasis šios Parlamento kadencijos pranešimas dėl Albanijos, kaip šalies kandidatės tapti ES nare, pažangos. Kadangi 2024 m. buvo rinkimų į Europos Parlamentą metai, ši rezoliucija – tai Parlamento atsakas į Komisijos 2023 ir 2024 m. plėtros ataskaitas.

Pranešime vertinama dabartinė padėtis ir naujausi pokyčiai, susiję su Albanijos pažanga rengiantis stoti į ES.

Po sėkmingo peržiūros proceso Albanija 2024 m. spalio mėn. pradėjo derybas dėl grupės „Pagrindiniai principai“, o 2024 m. gruodžio mėn. – dėl grupės „Išorės santykiai“ .

Šiame pranešime vertinama Albanijos pažanga demokratinių institucijų, žiniasklaidos laisvės, pilietinės visuomenės dalyvavimo, pagrindinių teisių, teisinės valstybės, socialinių ir ekonominių reformų, aplinkos, regioninio bendradarbiavimo ir užsienio politikos srityse.

Nors tam tikra pažanga padaryta, Albanija vis dar susiduria su tam tikrais iššūkiais, pavyzdžiui, susijusiais su vidaus politinės poliarizacijos įveikimu, teisinės valstybės stiprinimu ir kovos su korupcija reformų konsolidavimu.

PRIEDAS. SUBJEKTAI ARBA ASMENYS, IŠ KURIŲ PRANEŠĖJAS GAVO INFORMACIJOS

Pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį pranešėjas pareiškia, kad, rengdama šį pranešimo projektą, iki jo priėmimo komitete gavo informacijos iš šių subjektų ar asmenų:

Subjektas ir (arba) asmuo
Directorate-General for Enlargement and Eastern Neighbourhood (DG ENEST), European Commission
European External Action Service
Delegation of the European Union to Albania

Šį sąrašą parengė ir visą atsakomybę už jį prisiima pranešėjas.